

## DAFTAR ISI

|                       |      |
|-----------------------|------|
| ABSTRAK               | i    |
| ABSTRACT              | ii   |
| DEDIKASI              | iii  |
| SEKALUNG PENGHARGAAN  | iv   |
| SENARAI TRANSLITERASI | vi   |
| SENARAI KEPENDEKAN    | vii  |
| DAFTAR ISI            | viii |

## BAB PERTAMA

### PENDAHULUAN

|                                           |    |
|-------------------------------------------|----|
| 1.1. MUKADIMAH                            | 1  |
| 1.2. LATAR BELAKANG KAJIAN                | 1  |
| 1.3. MANUSKRIP DAN KEPENTINGANNYA         | 3  |
| 1.3.1. Definisi Manuskrip                 | 4  |
| 1.3.2. Penulisan Manuskrip Di Alam Melayu | 6  |
| 1.3.3. Manuskrip Sebagai Sumber Rujukan   | 10 |
| 1.3.4. Masalah Menganalisis Manuskrip     | 11 |
| 1.4. SKOP KAJIAN                          | 13 |
| 1.5. KEPENTINGAN KAJIAN                   | 14 |
| 1.6. OBJEKTIF KAJIAN                      | 15 |
| 1.7. TINJAUAN TERHADAP KAJIAN LEPAS       | 17 |
| 1.8. METODOLOGI KAJIAN                    | 19 |

|                                |    |
|--------------------------------|----|
| 1.8.1. Kaedah Pengumpulan Data | 19 |
| 1.8.2. Kaedah Analisis Data    | 20 |
| 1.9. SISTEMATIKA PENULISAN     | 21 |
| 1.10. PENUTUP                  | 24 |

## BAB KEDUA

### KONSEP KESULTANAN MENGIKUT MANUSKRIP NAṢIḤAT AL-MULŪK

|                                                                  |    |
|------------------------------------------------------------------|----|
| 2.1. MUKADIMAH                                                   | 25 |
| 2.2. KONSEP KESULTANAN                                           | 26 |
| 2.3. LATAR BELAKANG MANUSKRIP NAṢIḤAT AL-MULŪK                   | 27 |
| 2.4. KONSEP PEMERINTAHAN MENGIKUT MANUSKRIP NAṢIḤAT AL-MULŪK     | 31 |
| 2.4.1. Peranan dan Tanggungjawab Raja                            | 33 |
| 2.4.1.1. Tanggungjawab Raja Mengurus Pentadbir dan Rakyat Jelata | 33 |
| 2.4.1.2. Struktur Pentadbiran Negara                             | 36 |
| 2.4.1.3. Elemen Pengekalan Kuasa                                 | 38 |
| 2.4.1.4. Tahap Pendidikan Anak-Anak Raja                         | 40 |
| 2.4.1.5. Peranan Raja Mentadbir Pembesar                         | 43 |
| 2.4.1.5.1. Peranan Raja Mengurus Menteri                         | 44 |
| 2.4.1.5.2. Peranan Raja Mengurus Hulubalang                      | 45 |
| 2.4.1.5.3. Peranan Raja Mengurus Bentara                         | 47 |
| 2.4.1.6. Sifat-Sifat Raja                                        | 48 |
| 2.4.1.7. Sikap Raja Mengadili Kesalahan                          | 49 |

|                                                 |    |
|-------------------------------------------------|----|
| 2.4.2. Tanggungjawab Hamba Terhadap Raja        | 50 |
| 2.4.2.1. Syarat dan Kriteria Pemilihan Pembesar | 51 |
| 2.4.2.2. Struktur Pangkat Pembesar              | 52 |
| 2.4.2.2.1. Golongan Pentadbir                   | 54 |
| 2.4.2.2.2. Golongan Panglima                    | 57 |
| 2.4.2.2.3. Golongan Menteri                     | 58 |
| 2.4.2.2.3.1. Bidang Tugas Menteri               | 59 |
| 2.4.2.2.3.2. Kedudukan Menteri Dalam Kerajaan   | 60 |
| 2.4.2.2.3.3. Sifat-Sifat Umum Menteri           | 61 |
| 2.4.2.2.3.4. Sifat-Sifat Khusus Menteri         | 62 |
| 2.4.2.2.4. Golongan Hulubalang                  | 66 |
| 2.4.2.2.5. Penulis Surat Raja                   | 68 |
| 2.4.2.2.6. Pemungut Ufti                        | 69 |
| 2.5. PENUTUP                                    | 70 |

## **BAB KETIGA**

### **SISTEM KESULTANAN MELAYU MELAKA**

|                                                   |    |
|---------------------------------------------------|----|
| 3.1. MUKADIMAH                                    | 72 |
| 3.2. SEJARAH PENUBUHAN MELAKA                     | 73 |
| 3.3. RAJA DAN SULTAN MELAKA                       | 76 |
| 3.4. ASAL USUL NAMA MELAKA                        | 79 |
| 3.5. PENGISLAMAN RAJA MELAKA                      | 83 |
| 3.6. SISTEM PEMERINTAHAN KESULTANAN MELAYU MELAKA | 87 |
| 3.6.1. Hirarki Jawatan Dalam Sistem Pemerintahan  | 88 |

|                                                        |     |
|--------------------------------------------------------|-----|
| 3.6.2. Struktur Pentadbiran Kerajaan Melayu Melaka     | 93  |
| 3.6.2.1. Raja/Sultan                                   | 93  |
| 3.6.2.1.1. Sifat-Sifat Raja/Sultan                     | 95  |
| 3.6.2.1.1.1. Adil                                      | 96  |
| 3.6.2.1.1.2. Pengampun                                 | 98  |
| 3.6.2.1.1.3. Pemurah                                   | 100 |
| 3.6.2.1.1.4. Gagah Perkasa                             | 101 |
| 3.6.2.1.2. Peranan Raja Terhadap Rakyat                | 104 |
| 3.6.2.1.2.1. Tanggungjawab Raja Terhadap Pembesar      | 105 |
| 3.6.2.1.2.2. Tanggungjawab Raja Terhadap Rakyat Jelata | 109 |
| 3.6.3. Peranan Pembesar Dalam Sistem Pemerintahan      | 112 |
| 3.6.3.1. Bendahara                                     | 113 |
| 3.6.3.1.1. Bidang Kuasa Bendahara                      | 114 |
| 3.6.3.2. Penghulu Bendahari                            | 116 |
| 3.6.3.3. Temenggung                                    | 118 |
| 3.6.3.4. Laksamana                                     | 119 |
| 3.6.3.5. Syahbandar                                    | 122 |
| 3.6.3.6. Nakhoda                                       | 123 |
| 3.6.3.7. Jawatan-Jawatan Lain                          | 124 |
| 3.6.4. Peranan Rakyat Jelata Terhadap Pemerintah       | 125 |
| 3.6.4.1. Rakyat Merdeka                                | 126 |

|                |     |
|----------------|-----|
| 3.6.4.2. Hamba | 128 |
| 3.7. PENUTUP   | 130 |

## **BAB KEEMPAT**

### **ANALISIS PERBANDINGAN MANUSKRIP NAṢĪḤAT AL-MULŪK DENGAN SISTEM KESULTANAN MELAYU MELAKA**

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| 4.1. MUKADIMAH                                | 133 |
| 4.2. DASAR PEMERINTAHAN                       | 133 |
| 4.3. KONSEP KEDAULATAN                        | 137 |
| 4.4. KONSEP KEPIMPINAN                        | 140 |
| 4.5. STRUKTUR PENTADBIRAN                     | 144 |
| 4.6. CIRI-CIRI DAN SIFAT-SIFAT PEMERINTAH     | 146 |
| 4.7. BIDANG TUGAS DAN BIDANG KUASA PEMERINTAH | 148 |
| 4.8. SYARAT KELAYAKAN PEMBESAR                | 152 |
| 4.9. KONSEP PENDIDIKAN                        | 153 |
| 4.10. SISTEM PERUNDANGAN                      | 157 |
| 4.11. PENUTUP                                 | 160 |

## **BAB KELIMA**

### **RUMUSAN DAN KESIMPULAN**

|                   |     |
|-------------------|-----|
| 5.1. MUKADIMAH    | 162 |
| 5.2. RUMUSAN UMUM | 162 |

|                     |     |
|---------------------|-----|
| 5.3. RUMUSAN KHUSUS | 163 |
| 5.4. KESIMPULAN     | 169 |
| 5.5. PENUTUP        | 171 |

## **BIBLIOGRAFI**

## **LAMPIRAN**